

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETVRTI ODJEL

PREDMET ČOVIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE

(Aplikacija br. 61287/12)

PRESUDA

STRASBOURG

3.10.2017. godine

Ova presuda će postati konačna u skladu s uvjetima iz člana 44. stav 2. Konvencije. U presudi su moguće redakcijske izmjene.

U predmetu Čović protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući u vijeću u sljedećem sastavu:

Ganna Yudkivska, *predsjednica*,

Vincent A. De Gaetano,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Faris Vehabović,

Iulia Motoc,

Carlo Ranzoni,

Marko Bošnjak, *sudije*,

i Andrea Tamietti, *zamjenik registrara Odjela*,

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost 12.09.2017. godine donio je sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na osnovu aplikacije protiv Bosne i Hercegovine (br. 61287/12) koju je prema članu 34. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Konvencija“) Sudu podnio državljanin Bosne i Hercegovine, g. Fadil Čović („aplikant“), dana 17.09.2012. godine.

2. Aplikanta je zastupao g. K. Kolić, advokat iz Sarajeva. Vladu Bosne i Hercegovine („vlada“) zastupala je njena tadašnja zastupnica, gđa M. Mijić.

3. Aplikant je posebno naveo da postupak kontrole zakonitosti pritvora u njegovom slučaju nije bio u skladu sa zahtjevima iz člana 5. stav 4. Konvencije. Također se žalio prema članu 5. stavovi 1.(c) i 3. da je njegovo pritvaranje bilo proizvoljno, a dužina pritvora neopravdana.

4. Dana 11.01.2016. godine pritužbe prema članu 5. stav 4. i članu 5. stavovi 1.(c) i 3. Konvencije dostavljene su vladi, dok je preostali dio aplikacije proglašen nedopuštenim prema pravilu 54. stav 3. Pravila Suda.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI SLUČAJA**

5. Aplikant je rođen 1953. godine, a živi u Hadžićima.

6. Dana 22.11.2011. godine aplikant je uhapšen i pritvoren zbog sumnje da je počinio ratne zločine protiv civilnog stanovništva i protiv ratnih zarobljenika za vrijeme rata koji se vodio u periodu 1992.-95.

7. Dana 23.11.2011. godine Sud Bosne i Hercegovine („državni sud“) izvršio je kontrolu njegovog pritvora i produžio ga zbog opasnosti da će ometati rad pravosuđa vršenjem pritiska na svjedoke i suoptužene ili uništavanjem dokaza. Dana 1.12.2011. godine tu odluku je potvrdilo Apelaciono odjeljenje državnog suda.

8. Dana 21.12.2011. godine državni sud je produžio pritvor aplikanta po istom osnovu kao i ranije. Dana 5.01.2012. godine tu odluku je potvrdilo Apelaciono odjeljenje državnog suda.

9. Dana 29.12.2011. godine tužitelj državnog tužiteljstva podnio je optužnicu protiv aplikanta i sedam drugih osumnjičenih osoba koju je državni sud potvrdio dana 10.01.2012. godine.

10. Nakon toga, državni sud je vršio redovnu dvomjesečnu kontrolu pritvora aplikanta i produžavao ga. Pored ovih automatskih kontrola pritvora, aplikant se u više navrata žalio na pritvor Apelacionom odjeljenju državnog suda.

11. Dana 23.02.2012. godine aplikant je podnio ustavnu apelaciju pozivajući se na član II stav 3.(d) Ustava (vidi tačku 16. dalje u tekstu) i član 5. Konvencije. Naveo je posebno da je njegov pritvor bio proizvoljan i trajao predugo, te da se nije temeljio na relevantnim i dostatnim razlozima.

12. Dana 13.07.2012. godine Ustavni sud Bosne i Hercegovine („Ustavni sud“), u sastavu od osam sudija, odbio je apelaciju aplikanta budući da ni o jednom prijedlogu nije mogao postići većinu. Obrazloženje suda sadržavalo je sve stavove koji su izneseni na sjednici o pitanjima pokrenutim u tom predmetu. Temeljem člana VI stav 4. Ustava (vidi tačku 16. dalje u tekstu), ta odluka je bila konačna.

13. Dana 1.11.2012. godine, državni sud je utvrdio da su prestali razlozi za nastavak pritvora aplikanta i on je pušten na slobodu. Istim rješenjem sud je aplikantu izrekao preventivne mjere koje su uključivale sljedeće: zabranu napuštanja mjesta prebivališta bez prethodne saglasnosti državnog suda osim u svrhu prisustva na tom sudu; obavezno javljanje policiji u Hadžićima jednom sedmično; zabrana sastajanja s drugim optuženima u istom predmetu, kao i sastajanja i kontakata sa svjedocima. Također, aplikantu je oduzet pasoš.

14. Ove mjere zabrane su preispitivane i produžavane svaka dva mjeseca. Ukinute su dana 16.12.2015. godine.

15. Na dan posljednje informacije kojom je Sud raspolagao (dana 22.07.2016. godine) krivični postupak protiv aplikanta je još uvijek bio u toku.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

A. Ustav Bosne i Hercegovine

16. Ustav Bosne i Hercegovine (Aneks 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini) stupio je na snagu dana 14.12.1995. godine.

Relevantni dio Ustava glasi:

„Član II

Ljudska prava i osnovne slobode

...

2. Međunarodni standardi

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima direktno se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima..

3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

...

(d) Pravo na ličnu slobodu i sigurnost.

...

Član VI

Ustavni sud

1. Sastav

Ustavni sud Bosne i Hercegovine sastoji se od devet članova.

(a) Četiri člana bira Predstavnički dom Federacije, a dva člana Skupština Republike Srpske. Preostala tri člana bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava nakon konsultacija sa Predsjedništvom.

...

2. Procedure

(a) Većina svih članova suda sačinjava kvorum.

(b) Sud će, većinom glasova svih članova, usvojiti svoja pravila o radu. Sud će voditi javne rasprave, a svoje odluke će javno obrazlagati i objavljivati.

3. Nadležnost

Ustavni sud podržava ovaj Ustav.

...

(b) Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

...

4. Odluke

Odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.“

B. Zakon o krivičnom postupku iz 2003. godine

17. Član 137. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine iz 2003. godine (Službeni list Bosne i Hercegovine („SL BiH“), br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 i 72/13) propisuje da nakon podizanja optužnice sudsko vijeće svaka dva mjeseca ispituje da li i dalje postoje zakonski razlozi za trajanje pritvora. Optuženi, branitelj ili državni tužitelj može uložiti žalbu protiv odluke o određivanju, produženju ili ukidanju pritvora (članovi 134, 135, 136 i 137. stav 1. zakona iz 2003. godine).

C. Pravila Ustavnog suda

18. Član 40. stav 2. Pravila Ustavnog suda koja su u predmetno vrijeme bila na snazi (SL BiH, br. 60/05, 76/05, 64/08 i 51/09) propisivao je da Sud na plenarnoj sjednici donosi odluke većinom glasova svih svojih članova. Član 40. stav 3. propisivao je da kada na plenarnoj sjednici u donošenju odluke učestvuje manje od devet sudija, smatra se da se apelacija odbija ukoliko najmanje pet sudija ne glasa identično o prijedlogu o kojem se raspravlja. Takva odluka je sadržavala sve stavove iznesene na plenarnoj sjednici o pitanjima koja su pokrenuta u predmetu i bila je konačna. Sudija nije mogao biti suzdržan kod glasanja (član 41).

19. Dana 1.04.2014. godine stupila su na snagu nova Pravila Ustavnog suda (SL BiH, br. 22/14 i 57/14). Član 42. stav 5. tih Pravila propisuje da u situaciji kada manje od devet sudija učestvuje u plenarnoj sjednici, ukoliko najmanje pet sudija ne glasa identično o prijedlogu o kojem se raspravlja, odlučivanje o predmetu će se odgoditi za najviše šest mjeseci; ako nakon tog perioda dođe do iste situacije, glas predsjednika će se računati dvostruko. Ostale odredbe u pogledu sistema glasanja ostale su neizmijenjene.

20. Nadalje, član 68. stav 2. novih Pravila propisuje da će se postupak ponoviti ukoliko je Evropski sud za ljudska prava donio presudu kojom je utvrdio povredu prava na pristup sudu pred Ustavnim sudom. U takvom slučaju, Ustavni sud će ponovno ispitati predmet najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kada je presuda Evropskog suda postala konačna.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 5. stav 4. KONVENCIJE

21. Aplikant se žalio da postupak ispitivanja zakonitosti njegovog pritvora pred Ustavnim sudom nije bio u skladu sa zahtjevima iz člana 5. stav 4. Konvencije koji glasi:

„4. Svako ko je lišen slobode hapšenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak kako bi sud u kratkom roku odlučio o zakonitosti lišenja slobode, te ukoliko ono nije bilo zakonito, naredio puštanje na slobodu.“

A. Dopuštenost

1. Prigovor vlade u pogledu gubitka statusa žrtve

22. Vlada je istakla da aplikant više ne može tvrditi da je žrtva navodne povrede s obzirom na činjenicu da je 1.11.2012. godine pušten iz pritvora.

23. Aplikant se usprotivio toj tvrdnji.

24. Sud ponavlja da odluka ili mjera koja je povoljna za aplikanta u načelu nije dovoljna da ga liši statusa „žrtve“ osim ukoliko su domaće vlasti priznale, bilo izričito ili u suštini, da je došlo do povrede Konvencije, a potom pružile obeštećenje za tu povredu (vidi, među drugim izvorima, *Nada protiv Švicarske* [VV], br. 10593/08, tačka 128, ESLJP 2012; vidi također, u pogledu člana 5. Konvencije, *Moskovets protiv Rusije*, br. 14370/03, tačka 50, 23.04.2009).

25. Vraćajući se na predmetni slučaj Sud zapaža da je aplikant još uvijek bio u pritvoru kada je podnio apelaciju Ustavnom sudu i kada je Ustavni sud odlučivao o njegovom predmetu (vidi, *mutatis mutandis*, *Reinprecht protiv Austrije*, br. 67175/01, tačka 51, ESLJP 2005-XII). On je pušten na slobodu 1.11.2012. godine jer je državni sud utvrdio da su prestali razlozi za trajanje pritvora (vidi tačku 13. gore u tekstu). Sud stoga zapaža da u ovom slučaju nije došlo ni do priznanja o navodnoj povredi prava aplikanta da ospori zakonitost svoga pritvora, niti do bilo kakvog obeštećenja za to. Prema tome, prigovor vlade o gubitku statusa žrtve se mora odbiti.

2. Drugi osnovi nedopuštenosti

26. Sud primjećuje da ova pritužba nije očigledno neosnovana u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije. Sud nadalje zapaža da ona nije nedopuštena niti po bilo kojem drugom osnovu. Stoga se mora proglasiti dopuštenom.

B. Meritum

1. Podnesci strana

27. Aplikant je tvrdio da mu je, odbijanjem njegove apelacije zbog toga što Ustavni sud nije mogao postići većinu, uskraćen djelotvoran postupak kojim bi osporio zakonitost svoga pritvora, kako to zahtijeva član 5. stav 4. Konvencije.

28. Vlada je istakla da su nadležni sudovi po službenoj dužnosti vršili redovnu kontrolu pritvora aplikanta svaka dva mjeseca. Aplikant je uvijek imao mogućnost da podnese žalbu Apelacionom odjeljenju državnog suda protiv svakog rješenja o produženju pritvora, a odluke povodom njegovih žalbi donošene su brzo. Žalba na rješenje o produženju pritvora pokazala se zaista djelotvornom, te je dovela do puštanja aplikanta na slobodu dana 1.11.2012. godine.

2. Ocjena Suda

29. Sud ponavlja da je svrha člana 5. stav 4. da osobama koje su uhapšene i pritvorene osigura pravo na sudski nadzor nad zakonitošću mjere kojoj su na taj način podvrgnute (vidi *De Wilde, Ooms i Versyp protiv Belgije*, 18.06.1971, tačka 76, Serija A br. 12, i *Ismoilov i drugi protiv Rusije*, br. 2947/06, tačka 145, 24.04.2008). Tokom trajanja pritvora, osobi mora biti na raspolaganju pravni lijek koji omogućuje brzo sudsko preispitivanje zakonitosti pritvora, te koji može dovesti do puštanja na slobodu te osobe kada je to primjereno. Postojanje pravnog lijeka, kako to zahtijeva član 5. stav 4, mora biti dovoljno izvjesno, ne samo u teoriji nego i u praksi, jer će mu u suprotnom nedostajati dostupnost i djelotvornost koja se zahtijeva u svrhu te odredbe (vidi *Stoichkov protiv Bugarske*, br. 9808/02, tačka 66. *in fine*, 24.03.2005). Dostupnost pravnog lijeka podrazumijeva, *inter alia*, da okolnosti koje su vlasti svjesno stvorile, moraju biti takve da podnositeljima zahtijeva pružaju realnu mogućnost korištenja tog pravnog lijeka (vidi, *mutatis mutandis*, *Čonka protiv Belgije*, br. 51564/99, tačke 46 i 55, ESLJP 2002-I).

30. Sud primjećuje da je aplikant bio u mogućnosti podnijeti žalbu Apelacionom odjeljenju državnog suda protiv svakog rješenja toga suda kojim je produžen njegov pritvor. Domaći sudovi su također vršili periodičnu i automatsku kontrolu njegovog pritvora i obrazlagali svoje odluke (vidi tačku 10. gore u tekstu). Sud dalje primjećuje da Ustavni sud ima apelacionu nadležnost za pitanja sadržana u Ustavu koja nastanu u vezi sa presudom bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini (vidi član VI stav 3.(b) Ustava, citiran u tački 16. ove presude). Aplikant je podnio ustavnu apelaciju dana 23.02.2012. godine kojom je osporio zakonitost i dužinu trajanja svog pritvora prema članu II stav 3.(d) Ustava i članu 5. Konvencije (vidi tačku 11. ove presude). Međutim, njegova apelacija je

odbačena prema članu 40. (3) Pravila Ustavnog suda koji je u predmetno vrijeme bio na snazi (vidi tačku 18. ove presude) zbog toga što Ustavni sud nije mogao postići većinsku odluku o pitanjima o kojima je odlučivao. Ta odluka je sadržavala sve stavove izražene na sjednici suda i bila je konačna (vidi tačku 12. ove presude).

31. Sud napominje da je isto pravno pitanje kao i ovo koje pokreće predmetni slučaj bilo razmatrano u drugačijem kontekstu u jednom ranijem predmetu protiv Bosne i Hercegovine (vidi *Avdić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28357/11, 31549/11 i 39295/11, 19.11.2013). U tom slučaju koji se odnosio na parnični i disciplinski postupak Sud je utvrdio da je aplikantima bio uskraćen pristup sudu u postupku pred Ustavnim sudom protivno članu 6. stav 1. Konvencije. Sud je naročito utvrdio sljedeće (ibid., tačka 37):

„37. ... Iako su sporne odluke bile konačne, one nisu uključivale konačno „odlučivanje“ o građanskim pravima i obavezama aplikanata. Iako je Ustavni sud formalno donio odluke povodom apelacija aplikanata, on je praktično odbio odlučiti o njihovoj dopuštenosti i/ili meritumu. Sporne odluke su sadržavale kako razloge za, tako i razloge protiv utvrđenja o povredi prava, a jedini razlog zbog kojeg su apelacije aplikanata odbijene, bio je neuspjeh suda da postigne većinsku odluku o bilo kojem od pitanja, čime bi se odlučilo o građanskim pravima i obavezama aplikanata. Drugim riječima, nije bilo većine niti za odluku o prihvatanju apelacija, niti za odluku o njihovom odbijanju. Ukoliko nema istinskog „odlučivanja“ o građanskim pravima i obavezama, pravo pristupa sudu ostaje iluzorno (vidi *Marini protiv Albanije* br. 3738/02, tačka 122, 18.12.2007).“

32. U vezi s tim Sud ponavlja da prema njegovoj praksi član 5. stav 4. kao i član 6. stav 1. sadržava pravo na pristup sudu koje može biti predmet isključivo opravdanih ograničenja koja ne ugrožavaju samu njegovu suštinu (vidi *Shishkov protiv Bugarske*, br. 38822/97, tačke 82-90, ESLJP 2003-I, i *Bochev protiv Bugarske*, br. 73481/01, tačka 70, 13.11.2008).

33. Nadalje, član 5. stav 4. ne obavezuje države potpisnice na uspostavu drugog nivoa nadležnosti za ispitivanje zakonitosti pritvora i razmatranje zahtjeva za puštanje na slobodu. Ipak, država koja uspostavi takav sistem mora pritvorenim osobama u načelu pružiti iste garancije povodom žalbe kao i u prvom stepenu (vidi, među ostalim izvorima, *Kučera protiv Slovačke*, br. 48666/99, tačka 107, 17.07.2007, i predmete citirane u toj presudi). Sud smatra da se isto odnosi i na sistem u kojem je propisana mogućnost podnošenja ustavne tužbe protiv odluka kojima se određuje i produžava pritvor.

34. U predmetnom slučaju, iako je Ustavni sud donio formalnu odluku o aplikantovoj apelaciji, on je u stvarnosti odbio odlučiti o njenoj dopuštenosti i/ili meritumu. Sporna odluka je sadržavala kako razloge za, tako i razloge protiv utvrđenja o povredi, a jedini razlog zbog kojeg je aplikantova apelacija odbijena, bio je neuspjeh suda da postigne većinsku odluku. Sud stoga nalazi da se dozvolilo da pitanje ustavnosti pritvora aplikanta ostane neriješeno. Sud smatra da je ta situacija aplikanta ostavila bez konačne

odluke u njegovom predmetu, te je tako ograničena sama suština njegovog prava na pristup sudu.

35. Odbiviši aplikantovu apelaciju samo zbog toga što nije mogao postići većinu u odlučivanju o bilo kojem od razmatranih prijedloga, Ustavni sud nije ispunio zahtjev da okonosti koje su vlasti svjesno stvorile moraju biti takve da ponositeljima zahtjeva pruže realnu mogućnost korištenja pravnog sredstva (vidi, *mutatis mutandis*, *Peša protiv Hrvatske*, br. 40523/08, tačka 126, 8.04.2010, i *Getoš-Magdić protiv Hrvatske*, br. 56305/08, tačka 106, 2.12.2010). Na taj način on nije ispunio svoju obavezu sadržanu u članu 5. stav 4. Konvencije da preispita zakonitost pritvora aplikanta.

Prema tome, došlo je do povrede te odredbe.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 5. STAVOVI 1. I 3. KONVENCIJE

36. Aplikant se dalje žalio da je njegov pritvor bio proizvoljan i pretjerano dugog trajanja. On se pozvao na član 5. stavovi 1. i 3. Konvencije čiji relevantni dio glasi:

„1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u sljedećim slučajevima i u skladu sa postupkom propisanim zakonom:

...

(c) zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe radi privođenja nadležnom sudskom tijelu kada postoji opravdana sumnja da je osoba izvršila krivično djelo, ili kada se to opravdano smatra neophodnim kako bi se spriječilo da osoba izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;

...

3. Svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1.(c) ovog člana mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugu službenu osobu ovlaštenu zakonom za vršenje sudske vlasti, te ima pravo na suđenje u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati garancijama da će se osoba pojaviti na suđenju.“

37. Sud primjećuje da su ove pritužbe povezane s pritužbom koja je razmatrana gore u tekstu, te se stoga moraju također proglasiti nedopuštenima.

38. Međutim, imajući u vidu svoj zaključak u vezi sa članom 5. stav 4. Konvencije, Sud smatra da nije potrebno ispitivati da li je u ovom slučaju došlo i do povrede člana 5. stavovi 1. i 3. Konvencije. U tom pogledu Sud napominje da je Ustavni sud obavezan ponoviti postupak prema članu 68. (2) svojih Pravila, nakon presude ovog Suda u kojoj je utvrđena povreda prava na pristup sudu do koje je došlo u postupku pred Ustavnim sudom (vidi tačku 20. ove presude). U vezi s tim, Sud ponavlja da u slučajevima pritvora u kojima je aplikant još uvijek pritvoren u vrijeme kada domaći sud ispituje njegove žalbe, pritužba koja se odnosi na pristup sudu treba biti

ispitana prema članu 5. stav 4. Konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, *Reinprecht*, citiran gore u tekstu, tačke 48, 52. i 55.; vidi također, *a contrario* i *mutatis mutandis*, *Lazoroski protiv Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije*, br. 4922/04, tačka 66, 8.10.2009, i *Stephens protiv Malte (br. 1)*, br. 11956/07, tačka 103, 21.04.2009). Stoga je Sud uvjeren da će se pritužbe u pogledu člana 5. stavovi 1. i 3. Konvencije ispitati na domaćem nivou. S obzirom na postojeći domaći pravni okvir i supsidijarnu ulogu mehanizma Konvencije, Sud smatra da u okolnostima predmetnog slučaja nema potrebe za odvojeno ispitivanje ovih pritužbi.

III. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

39. Član 41. Konvencije propisuje:

„Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili njenih Protokola, te ukoliko zakonodavstvo visoke ugovorne strane o kojoj je riječ omogućuje samo djelomično obeštećenje, Sud će, po potrebi, odrediti pravičnu naknadu oštećenoj strani.“

A. Šteta

40. Aplikant potražuje 10.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

41. Vlada smatra da je traženi iznos nepotkrijepljen dokazima i pretjerano visok.

42. S obzirom na sve okolnosti predmetnog slučaja, Sud prihvaća da je aplikant pretrpio nematerijalnu štetu koja se ne može nadoknaditi samo utvrđenjem o povredi. Na osnovu nepristrasne ocjene, Sud aplikantu dosuđuje 1.500 eura na ime nematerijalne štete, kao i svaki porez koji se može zaračunati na taj iznos.

43. Nadalje, Sud ponavlja da presuda u kojoj on utvrdi povredu Konvencije ili njenih Protokola nameće pravnu obavezu tuženoj državi ne samo da osobama o kojima je riječ isplati iznose dosuđene u smislu pravične naknade, već i da odabere, uz nadzor Komiteta Ministara, opće i/ili kada je to primjereno, individualne mjere koje je potrebno usvojiti u njenom domaćem pravnom poretku kako bi se otklonila povreda koju je Sud utvrdio i, koliko je to moguće, pružilo obeštećenje za njene posljedice. Odgovorna država ostaje, u načelu, slobodna da izabere način na koji će izvršiti svoju pravnu obavezu iz člana 46. Konvencije, pod uvjetom da je taj način spojiv sa zaključcima iz presude Suda (vidi, *mutatis mutandis*, *Sejdovic protiv Italije* [GC], br. 56581/00, tačka 119, ESLJP 2006 III, i *Simeonovi protiv Bugarske* [GC], br. 21980/04, tačka 149, ESLJP 2017. (izvaci)). Ovo diskreciono pravo u pogledu načina izvršenja presude odražava slobodu izbora koja je povezana s primarnom obavezom država članica prema Konvenciji da osiguraju zagaranirana prava i slobode (vidi *Assanidze protiv Gruzije* [GC], br. 71503/01, tačka 202, ESLJP 2004-II).

44. Međutim, u određenim posebnim situacijama, kako bi pomogao odgovornoj državi da ispuni svoje obaveze iz člana 46, Sud može ukazati na vrstu individualnih i/ili generalnih mjera koje bi se mogle poduzeti u cilju okončanja situacije koja je dovela do utvrđenja o povredi. U drugim izuzetnim slučajevima, priroda utvrđene povrede može biti takva da ne ostavlja izbor u pogledu mjera potrebnih za njeno otklanjanje pa Sud može odlučiti da ukaže na samo jednu takvu mjeru (vidi *Assanidze*, citiran gore, tačka 202, i *Del Río Prada protiv Španije* [GC], br. 42750/09, tačka 138, ESLJP 2013). S obzirom na njegov zaključak u predmetnom slučaju, Sud smatra da on spada u ovu drugu kategoriju. Prema tome, tužena država mora osigurati ponovno razmatranje aplikantovog predmeta pred Ustavnim sudom u skladu sa članom 68. (2) Pravila Ustavnog suda (vidi tačke 20. i 38. ove presude).

B. Troškovi i izdaci

45. Aplikant također potražuje 1.054,55 eura za troškove i izdatke koje je imao u postupku pred Sudom. On je dostavio račun za usluge prevoda u iznosu od 61,35 eura.

46. Vlada smatra da traženi iznos nije potkrijepljen, te da je previsok.

47. Prema praksi Suda, aplikant ima pravo na nadoknadu troškova i izdataka samo mjeri u kojoj je pokazano da su oni stvarno nastali, da su bili neophodni i da je njihov iznos opravdan. To znači da ih je aplikant platio ili da ih je dužan platiti u skladu s pravnom ili ugovornom obavezom, te da su oni bili neizbježni kako bi se spriječile utvrđene povrede ili da bi se dobilo obeštećenje. Sud zahtijeva podnošenje računa i faktura sa stavkama troškova koje sadrže dovoljno detalja kako bi Sud mogao utvrditi u kojoj mjeri su navedeni uvjeti ispunjeni (vidi pravilo 60. Pravila Suda).

48. U predmetnom slučaju Sud zapaža da aplikant nije podnio bilo kakve dokaze (račune ili fakture) o troškovima i izdacima koje je imao, osim fakture za usluge prevođenja. Stoga Sud smatra opravdanim da mu dosudi iznos od 61,35 eura za ovu stavku, kao i svaki porez koji se aplikantu može zaračunati na taj iznos.

C. Zatezna kamata

49. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata zasniva na najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* aplikaciju dopuštenom;
2. *Utvrdjuje* da je došlo do povrede člana 5. stav 4. Konvencije;
3. *Utvrdjuje* da nema potrebe ispitivati da li je došlo do povrede člana 5. stav 1. Konvencije;
4. *Utvrdjuje* da nema potrebe ispitivati da li je došlo do povrede člana 5. stav 3. Konvencije;
5. *Utvrdjuje*
 - (a) da je tužena država dužna osigurati ponovno ponovno ispitivanje aplikantovog predmeta pred Ustavnim sudom u skladu sa članom 68. (2) Pravila toga suda, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna prema članu 44. stav 2. Konvencije, te u istom roku isplatiti aplikantu sljedeće iznose koji će se pretvoriti u valutu tužene države, po tečaju na dan izmirenja:
 - (i) 1.500 eura (hiljadu i pet stotina eura) i svaki porez koji se može zaračunati, na ime nematerijalne štete;
 - (ii) 61,35 (šezdeset i jedan euro i trideset i pet centi) i svaki porez koji se aplikantu može zaračunati, na ime troškova i izdataka;
 - (b) da će se od isteka navedenog roka od tri mjeseca do izmirenja plaćati obična kamata na navedene iznose, po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke u periodu neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
6. *Odbija* ostali dio aplikantovog zahtjeva za pravičnu naknadu.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanom obliku dana 3.10.2017. godine, u skladu s pravilom 77. stavovi 2. i 3 Pravila Suda.

Andrea Tamietti
zamjenik registrara

Ganna Yudkivska
predsjednica